

Rosetta Stone: naucz się języka ze swoimi urządzeniami

DOI: 10.47050/jows.2023.4.39-45

Mobilność i cyfrowość to znak naszych czasów, a aplikacje są cennymi sojusznikami w nauce języka obcego. Dają one możliwość kształcenia w sposób elastyczny i dostosowany do indywidualnych potrzeb, także tych czasowych. Jedną z takich aplikacji jest zyskująca coraz większą popularność Rosetta Stone, która wykorzystuje metodę immersji, czyli całkowitego zanurzenia w języku.

Współczesna edukacja ciągle się cyfryzuje, a nauka języków obcych nie jest tutaj wyjątkiem. W ciągu kilku ostatnich lat pojawiło się wiele aplikacji, narzędzi i platform online, które usprawniają uczenie się i nauczanie, i tym samym stają się nieodłącznymi narzędziami w procesie edukacyjnym. Nie zawsze istnieje możliwość uczęszczania na lekcje języka obcego do szkoły językowej czy na zajęcia prywatne, i w takich wypadkach na ratunek przychodzi aplikacja Rosetta Stone. Jest ona oparta na metodzie immersji, która pozwala nabywać język w naturalnym środowisku, bez konieczności zapamiętywania reguł gramatycznych czy drylowania, za to przy użyciu komputera, smartfona lub tabletu.

Trochę historii

Rosetta Stone, czyli Kamień z Rosetty, był kluczem do rozwiązania zagadki i poznania kultury starożytnego Egiptu. Historia tego kraju od zawsze fascynowała badaczy i archeologów, odnaleziono wiele zabytków i świątyń, ale problem stanowiło pismo egipskie, czyli hieroglify. Dopiero w 1799 r. w porcie Rosette, podczas wyprawy Napoleona do Egiptu, kapitan Pierre-Francois Bouchard odkrył płytę stanowiącą element steli ustawianej w świątyniach w pobliżu wizerunku faraona (Popielska-Grzybowska 2018). Widniały na niej trzy wersje tego samego tekstu – w języku greckim, demotycznym (pismo uproszczone) i w formie hieroglifów. Dzięki odczytaniu zapisu greckiego możliwe stało się dojście do rozszyfrowania pisma egipskiego. Nie było to jednak tak łatwe – trwało ponad 20 lat i udało się dopiero Francuzowi Jean-Francois'owi Champollionowi w 1822 r. ze względu na fakt, że w piśmie demotycznym i w hieroglifach nie zaznaczało się samogłosek, odstępów ani znaków przestankowych. Co więcej, pisano w kolumnach od góry do dołu lub w wersach z lewej do prawej, lub z prawej do lewej (Ceram 1994: 102).

Kamień z Rosetty stał się symbolem przełomowego odkrycia w dziejach ludzkości. Miał on ogromne znaczenie dla lepszego poznania historii starożytnego Egiptu i historii pisma. W kolejnych latach termin Rosetta został użyty do określenia misji lądowania sondy na komecie. Tak jak kamień z Rosetty przyczynił się do rozszyfrowania zagadki pisma, tak samo misja Rosetta miała zbadać historię Układu Słonecznego. Nazwa aplikacji – Rosetta Stone – sugeruje odkrycie kolejnej tajemnicy – tym razem filologicznej, a zatem możliwe, że będzie to prawdziwy przełom w nauczaniu języka obcego. Być może narzędzie to stanie się kluczowym elementem w nauce języka obcego oraz w przełamywaniu barier i trudności?

Czym jest Rosetta Stone?

Rosetta Stone to aplikacja, która pozwala na nabywanie podstawowych umiejętności językowych. Posiada zdefiniowane ścieżki działania i oparta jest na użyciu materiałów autentycznych poprzez różne medium przekazu, tj. materiały dźwiękowe, graficzne i tekstowe. Użytkownicy mają dostęp do aplikacji mobilnej, ale mogą też korzystać z wersji cyfrowej na komputerach i tabletach. Nauka może odbywać się w dowolnym czasie i miejscu, może także być dostosowana do indywidualnego harmonogramu (Namaziandost i in. 2021: 91). Cel twórców tej aplikacji to uczenie w jak najbardziej naturalny sposób, bez drylowania i tłumaczenia, by kształcenie przypominało naturalny proces akwizycji języka. Główne obszary, na których się koncentruje, to: słownictwo, wymowa, czytanie, słuchanie, pisanie i interaktywna gramatyka w kontekście. Gigih Aji Prasetyo, Martono Martono i Suparno Suparno (2018) opisują obserwację postępu w nauce dzięki aplikacji poprzez użyteczne techniki nauki i ćwiczenia, co pozwala nabywać słownictwo w dwóch wymiarach – praktycznym i receptywnym. Hanif Hanif (2015) zaznacza, że innowacyjne oprogramowanie może zapewnić przyjemne i nowatorskie rozwiązania w nauce języków obcych. Rosetta Stone została doceniona przez kilka instytucji, m.in. Consumer Reports, PC Magazine i Fast Company. Firma ta otrzymała również prestiżową nagrodę Edison Awards for Innovation dla branży oprogramowania Przełomowy Produkt Roku.

Rosetta Stone jako połączenie CALL i MALL

CALL (ang. *Computer-Assisted Language Learning*) to termin używany do opisu nauki i nauczania języka obcego, które wspomagane są komputerem (Egbert 2005: 3). W obrębie tego pojęcia uwzględnia się również poszukiwanie narzędzi cyfrowych, które mogą być przydatne w tej dziedzinie (Levy 1997: 1, za: Egbert 2005: 3), a także poszukiwanie środków mogących znacznie przyspieszyć proces nauczania i uczenia się (Cummins 2008, za: Egbert 2005: 3).

Mniej więcej w drugiej połowie XX w. pojęcie CALL znacząco się zmieniało. Dara Tafazoli i Niloofar Golshan (2014: 33) opisują trzy fazy funkcjonowania tego terminu: behawiorystyczną, komunikacyjną i integracyjną. Początki pierwszej fazy (behawiorystycznej) sięgają lat 50., jej wdrożenie nastąpiło w latach 60. i 70. Była ona związana z teorią behawiorystyczną i promowała używanie gramatycznych, leksykalnych i tłumaczeniowych drylów, a komputery traktowano jako maszyny dostarczające materiały szkoleniowe dla uczących. Stawiano wtedy na wykształcenie językowych nawyków w sposób mechaniczny nierefleksyjny, poprzez wielokrotne powtarzanie i utrwalanie danego materiału językowego, a rola komputera była tak samo ważna, jak rola nauczyciela (Taylor 1980, za: Tafazoli i Golshan 2014: 33).

Druga faza CALL opierała się na komunikacji. Była ona reakcją na podejście behawiorystyczne w latach 70. i 80. XX w. i wiązała się z metodą kognitywną, w ramach której uczący się miał rozumieć język obcy i na tej podstawie samodzielnie tworzyć zdania, co wynika z pełnej kompetencji językowej. Nacisk został położony na rozumienie używanych struktur, a nie tylko na ich zapamiętywanie. Komputer traktowano jako narzędzie umożliwiające stymulowanie nauki języka obcego przez korzystanie z różnych programów edukacyjnych, m.in. do korekty tekstu czy nawet gier. Faza ta jest określana komunikacyjną ze względu na większą samodzielność uczących się. Dzięki wyżej wspomnianym narzędziom mogli oni skorygować tekst lub znaleźć odpowiedzi na pytania dotyczące języka obcego.

Ostatecznie wraz z większą dostępnością komputerów i pojawieniem się ogólnosięciowej sieci WWW w połowie lat 90. z fazy komunikacyjnej nastąpiło przejście na fazę integracyjną CALL. W jej ramach w nauce języka zostały połączone z pomocą komputera cztery sprawności: słuchanie, mówienie, czytanie i pisanie. Stało się to możliwe poprzez większą dostępność narzędzi online i wprowadzanie ich podczas nauki w szkole. W tej fazie notujemy pojawienie się płyt CD-ROM ze słownikami, encyklopediami, kursami językowymi, grafiką, audio czy wideo. Z czasem produkty te trafiły na rynek i cieszyły się dużym popytem

(Beatty 2003: 7), a internet znacząco wpłynął na komunikację pomiędzy ludźmi i uczącymi się z całego świata.

MALL (ang. *Mobile-Assisted Language Learning*) to nauka języka obcego z wykorzystaniem urządzeń przenośnych. Termin ten jest często kojarzony z CALL, jednak różni się tym, że uczący się mogą uczestniczyć w procesie edukacyjnym w każdym miejscu na ziemi, a proces kształcenia staje się kluczowym elementem codzienności i jest połączony z ich tzw. *mobile lifestyle* (Kukulska-Hulme i Shield 2008: 161). Dodatkowo Haifa Albadry (2018: 57, za: Sanverdi 2021: 86) dodaje, że termin MALL jest trudny do zdefiniowania ze względu na dynamiczny rozwój technologii, w której możemy obserwować powstawanie nowych urządzeń i aktualizowanie obecnie istniejących, a także zmiany społeczne i zmiany dotyczące nauki języków obcych. Albadry (2018) wspomina trzy rodzaje mobilności: mobilność urządzenia, w której pod uwagę brany jest postęp technologiczny; mobilność uczących się, w której kluczową rolę odgrywa aspekt społeczny, i mobilność kontekstu, która łączy dwie wcześniej wspomniane mobilności umiejscowione w danym czasie i kontekście. Ecem Ekinci i Mithat Ekinci (2017) podkreślają przydatność oraz atrakcyjność MALL – zaawansowana technologia daje znacznie większe możliwości i dostęp do materiałów edukacyjnych niż tradycyjne metody nauki używane w CALL. W 2017 roku przeprowadzili oni badanie, w którym zapytali grupę uczących się języka angielskiego o ich spostrzeżenia na temat używania aplikacji w nauce. Po otrzymaniu odpowiedzi sformułowali cztery najczęściej wymieniane wnioski. Aplikacja:

1. Pomaga uczącym się podtrzymać motywację.
2. Sprawia, że uczenie się jest efektywne, szczególnie jeśli chodzi o naukę słownictwa.
3. Przypomina o sobie, prowadząc do systematycznej nauki.
4. Ma przejrzysty interfejs, łatwe w użyciu przyciski funkcyjne, powiadomienia, podaje różne warianty wymowy, a także potrafi ocenić nagrane teksty.

Co więcej, Agnes Kukulska-Hulme i Lesley Shield (2008: 162) podkreślają, że w procesie nauczania bardzo ważna jest osoba nauczyciela, jednak MALL jest drogą bliższą dla uczącego się i pozwala samodzielnie rozwijać sprawności językowe, „wyjść poza klasę” i poza zasięg mentora.

Dlaczego Rosetta Stone?

ZANURZENIE W JĘZYKU

Działanie tej aplikacji oparte jest na immersji, której esencją jest zanurzenie ucznia w języku docelowym. Rosetta Stone konsekwentnie stosuje tę metodę w swoich funkcjach, eliminując tłumaczenia na język ojczysty, i skupia się na bezpośrednim rozumieniu oraz komunikacji w języku docelowym. Główne założenia immersji to używanie języka obcego w każdej sytuacji życiowej i odwzorowanie środowiska, w którym dane wyrażenia są stosowane, np. w każdym miejscu, w sali zajęciowej, na przerwie, podczas obiadu (Włodarczyk 2018). Sprawności językowe i wiedza praktyczna przyswajane są w sposób naturalny, jak w akwizycji języka obcego. Nie znajdziemy tutaj poleceń, tłumaczeń czy wyjaśnień gramatycznych w języku polskim. Dzięki temu uczący się rozwija umiejętność kojarzenia. Stawianie osoby uczącej się w różnych sytuacjach życiowych uczy radzenia sobie z językiem i szukania zamienników po to, aby przekazać, co ma na myśli (Włodarczyk 2018). Metoda ta skłania do używania języka w sposób naturalny i interaktywny, likwidując bariery tłumaczeń i skupiając się na komunikacji w języku docelowym. Aby zapewnić kontekst dla nowych wyrażeń i słownictwa, aplikacja Rosetta Stone wykorzystuje rzeczywiste teksty, nagrania i obrazy. Dzięki temu użytkownicy uczą się poznawać funkcjonowanie języka, a skutecznie omijają uczenie się zasad. W rezultacie nabywanie wiedzy staje się przyjemne i ciekawe.

PROSTOTA UŻYCIA

Ćwiczenia w Rosetta Stone to głównie łączenie dźwięków z obrazem, np. aplikacja wyświetla cztery obrazki, następnie użytkownik odsłuchuje wypowiedź native speakera, która opisuje jeden z nich (tekst jest również widoczny na ekranie). W innym wariantie dostępne są trzy obrazki i jedno zdanie opisujące jeden z nich. Zadania są różnego typu, np. wypełnianie luk czy wybieranie właściwej odpowiedzi.

Rosetta Stone dostępna jest w systemach operacyjnych iOS i Android. Aplikacja oferuje wersję darmową, jednak jest ona ograniczona. Można wykupić dodatkową trzymiesięczną subskrypcję na jeden język, roczną lub nieograniczoną w czasie na wszystkie języki. Składa się ona z kilku elementów, takich jak Kurs Rosetta Stone i Nauka Rozszerzona.

Kurs Rosetta Stone to najważniejsza i najbardziej rozbudowana część aplikacji. Aby zostać użytkownikiem, należy zalogować się za pomocą maila i hasła. Następnie przechodzimy do bezpłatnej aplikacji. W wersji podstawowej do wyboru są 24 języki (w tym polski). Ustawiamy angielski brytyjski jako docelowy (amerykański też jest w tym pakiecie). Następnie podajemy informacje dotyczące przeznaczenia użytkownika – użytek własny bądź służbowy. Pierwszym elementem, który zobaczymy, jest Kurs Rosetta Stone. W bezpłatnym pakiecie składa się on z 20 modułów słownictwa, tj. podstawy języka, powitanie i przedstawianie się, praca i szkoła, zakupy. W każdym module znajdziemy cztery lekcje złożone z trzech tematów podstawowych. Po ich ukończeniu następuje zakończenie modułu pierwszego. Rozłożenie materiału na cztery lekcje jest dla ucznia bardzo korzystne – naukę rozpoczyna się od ćwiczenia wymowy na pierwszej lekcji, kilkakrotnie powracając do wcześniej poznanych zwrotów.

W tej części aplikacji mamy dwie zakładki – teksty do czytania i pomocnik dźwiękowy. W pierwszej z nich znajdziemy 20 zakresów tematycznych (są to te same moduły co w Kursie Rosetta Stone). Każdy zakres obejmuje cztery teksty, które można przeczytać, odsłuchać lub nagrać. Jeśli wybierzemy opcję nagrania, po przeczytaniu danego fragmentu na głos możemy go odsłuchać. Dostępne treści są dobrym rozwiązaniem dla osoby początkującej, która decyduje, czy po takiej partii materiału chce kontynuować naukę na wyższym poziomie.

SILNIK ROZPOZNAWANIA MOWY

Jedną z najbardziej atrakcyjnych funkcji tej aplikacji jest ćwiczenie wymowy. W tym przypadku możemy całkowicie zaufać naszemu narzędziu online, ponieważ wymowa to sprawność, która może być w pełni kontrolowana przez urządzenie, nie wymaga interakcji z nauczycielem (Yuliani, Khulaifiyah i Idayani 2023: 2345). To dobre rozwiązanie dla uczniów, którzy denerwują się podczas zajęć grupowych. Praca z aplikacją daje nieograniczoną możliwość odsłuchania i powtarzania ćwiczenia. Dodatkową zaletą jest automatyczny feedback od Rosetta Stone. Gdy pojawia się zielone światło, oznacza to, że wymowa jest zaakceptowana. Gdy widzimy jasny zielony, żółty, pomarańczowy lub czerwony – te kolory sygnalizują konieczność dalszej pracy. Jeśli wymowa nie jest zaakceptowana, część zdania bądź wyraz, który został wypowiedziany błędnie, podświetla się na biało. Czas na wykonanie takiego ćwiczenia nie jest ograniczony i ćwiczenie można powtarzać dowolną ilość razy.

SOJUSZNIK W NAUCE JĘZYKA OBCEGO

Żyjemy w świecie, w którym posiadanie smartfona z dostępem do internetu daje ogromne możliwości. Tak samo jest z nauką języka obcego. Kształcenie przez aplikację jest o wiele przyjemniejsze – można z niej skorzystać w dowolnym miejscu i tym samym produktywnie wykorzystać każdą chwilę. Często narzeka się na brak czasu na naukę – tutaj wystarczy mieć przy sobie telefon i wykreować własny plan działania.

Aby zainstalować aplikację Rosetta Stone, wystarczy zwykły smartfon z 2 GB pamięci RAM. Do lepszego odbioru treści wizualnych przyda się też duży ekran (powyżej 6 cali), a także dobry mikrofon do nagrywania, ponieważ dzięki temu można przetestować swoją

wymowę. Jeśli mikrofon jest uszkodzony, negatywnie wpłynie to na jakość nagrania, a uzyskana informacja na temat naszych postępów może nie być prawdziwa.

Rosetta Stone nie kontroluje użytkowników i nie narzuca terminów – oni sami decydują, ile chcą się uczyć i kiedy. Istnieje również opcja skorzystania z gotowego planu indywidualnego ułożonego przez aplikację. Ta funkcja jest szczególnie ważna dla osób pracujących, które mają ograniczony czas wolny lub nie mają możliwości uczyć się w domu.

Rosetta Stone i wyniki badań naukowych

Rosetta Stone może być używana w wersji cyfrowej – CALL i mobilnej – MALL. Google Scholar oferuje wiele artykułów naukowych pod hasłami „Rosetta Stone application” i „Rosetta Stone teaching languages” czy „Rosetta Stone learning languages”. Prace koncentrują się na samym działaniu platformy, na nauce poprzez narzędzia cyfrowe i mobilne w zakresie słownictwa czy wymowy. Aby uzyskać aktualne dane, zawęziłam wyszukiwanie do ostatnich trzech lat. Kilku badaczy podjęło badania nad skutecznością obu wersji, CALL i MALL, w różnych grupach wiekowych i na różnych poziomach. Wszystkie dotyczyły postępów w zakresie leksykalnym.

Nursaima Harahap i współpracownicy (2020: 87–89), przeprowadziły badanie w grupie 66 uczniów w wieku 12–15 lat. Celem była obserwacja efektywności nauki słownictwa przy użyciu aplikacji Rosetta Stone (MALL) i zbadanie efektywności oprogramowania Rosetta Stone w nauczaniu słownictwa (CALL). Badanie przeprowadzono metodą quasi-eksperymentu w dwóch grupach – eksperymentalnej i kontrolnej, po 33 osoby każda. Członków tych grup wybrano celowo. Przed i po nauce zostały wykonane dwa testy składające się z 25 pytań wielokrotnego wyboru i z zadań na uzupełnianie luk. Po zebraniu obserwacji sformułowane zostały dwa wnioski:

- ➔ zadania znajdujące się w aplikacji są łatwe w zrozumieniu i określeniu celu nauki, a także przyjemne w odbiorze; uczniowie korzystający z Rosetta Stone byli bardzo entuzjastyczni i aktywni, a kształcenie ich nie nużyło;
- ➔ wzbogacenie zajęć narzędziami online sprawia, że ich uczestnicy są aktywniejsi i bardziej skupiają uwagę na wykonywanych zadaniach.

Kolejne badanie przeprowadziły Rafi'Ah Nur i Rifka Annisa (2020: 55–60). Jego celem była obserwacja, w jaki sposób oprogramowanie cyfrowe Rosetta Stone wpływa na naukę słownictwa. Metoda to również quasi-eksperyment. Przeprowadzono dwa testy, przed i po badaniu, dodatkowo został wykonany test t. Respondentami byli uczniowie szkoły średniej, których podzielono na dwie grupy – eksperymentalną i kontrolną. Grupa eksperymentalna uczestniczyła w zajęciach z użyciem Rosetta Stone, a kontrolna pracowała z krótkimi filmami z innego źródła. Po analizie obserwacji sformułowano wniosek – w obu zespołach odnotowano progres w zakresie słownictwa, jednak grupa eksperymentalna poradziła sobie znacznie lepiej.

Ehsan Namaziandost (2021) przeprowadzili badanie, w którym analizowali efektywność Rosetta Stone w formie cyfrowej (CALL) i mobilnej (MALL) oraz ich wpływ na naukę słownictwa. Metody pracy były takie same jak w dwóch wyżej wymienionych przypadkach, badanie zostało wykonane w placówce prywatnej, a udział w nim wzięli uczniowie w wieku 15–25 lat, u których poziom znajomości języka angielskiego oceniono na średnio zaawansowany. Uczestników podzielono na trzy grupy, po 20 osób każda. Zajęcia w grupie kontrolnej były prowadzone w sposób tradycyjny przez nauczyciela, bez narzędzi online. Dwie grupy eksperymentalne uczestniczyły w zajęciach z narzędziami online – jedna z platformą cyfrową Rosetta Stone, a druga z aplikacją mobilną Rosetta Stone. Badanie wykazało, że uczniowie używający narzędzi online, zarówno CALL, jak i MALL, osiągnęli lepsze wyniki.

W wyżej wymienionych badaniach została potwierdzona skuteczność narzędzi Rosetta Stone w wersji cyfrowej i mobilnej, CALL i MALL. Członkowie grup kontrolnych uczestniczyli w procesie edukacyjnym tylko w klasie. Członkowie grup eksperymentalnych mogli

skorzystać z narzędzi interaktywnych, a treści były prezentowane za pomocą środków audiowizualnych. Cyfryzacja procesu kształcenia pozwala na uczenie się poza budynkiem szkoły, bez ograniczeń i tradycyjnych form nauki.

Dyskusja

W artykule przedstawiłam wyniki badań dotyczące efektywności wykorzystania do nauki języka obcego nowoczesnej aplikacji Rosetta Stone. Potwierdzają one, że narzędzie to jest skuteczne w wersji mobilnej (MALL) i cyfrowej (CALL). Badania w różnych grupach wiekowych i na różnych poziomach pokazują, że osoby korzystające z Rosetta Stone osiągają lepsze wyniki w przyswajaniu słownictwa w porównaniu z uczącymi się w tradycyjny sposób.

Najważniejszym elementem działania Rosetta Stone jest metoda immersji, dzięki której uczniowie nabywają język w sposób tak naturalny, jak dzieci uczące się swojego języka od urodzenia. Koncentrowanie się na komunikacji i rezygnacja z tłumaczeń na język ojczysty pozwalają rozwijać umiejętności rozumienia i odnajdywania się w różnych sytuacjach językowych. Kolejnym atutem Rosetta Stone są interaktywne ćwiczenia wymowy, dzięki którym użytkownicy mogą doskonalić ją samodzielnie.

Rosetta Stone może być też używana na smartfonach, co pozwala użytkownikom uczyć się w każdym miejscu na ziemi i w dowolnym czasie. To bardzo ułatwia proces nauki i rozłożenia materiału zgodnie z własnym grafikiem.

Podsumowanie

Rosetta Stone może być skutecznym narzędziem w nauce języka obcego, jednak skuteczność ta zależy od upodobań i indywidualnych stylów uczenia się każdego ucznia. W dzisiejszych cyfrowych czasach narzędzia online i aplikacje mobilne stają się coraz bardziej popularnymi, a nawet najważniejszymi pomocnikami w procesie kształcenia językowego. Rosetta Stone oparta na metodzie immersji umożliwia użytkownikom naukę w bardzo naturalny sposób, a eliminacja tłumaczeń i reguł gramatycznych sprawia, że jest ona przyjemna.

Badania naukowe dostarczają argumentów, że Rosetta Stone to dobre narzędzie do nauki języka obcego, szczególnie słownictwa i wymowy. Należy jednak pamiętać, że aplikacje są tylko dodatkiem do tradycyjnych zajęć, a nic nie zastąpi pracy z nauczycielem. Kluczem do sukcesu w nauce języka obcego jest motywacja, regularność i zaangażowanie. Niezależnie od stosowanych narzędzi, liczy się przede wszystkim utrzymywana długoterminowo dyscyplina – to właśnie dzięki niej można cieszyć się z opanowania nowego języka.

BIBLIOGRAFIA

- Beatty, K. (2003), *Teaching and Researching Computer-Assisted Language Learning*, London, Longman.
- Ceram, C.W. (1994), *Bogowie, groby i uczeni. Powieść o archeologii*, wyd. 7, Warszawa: Państwowy Instytut Wydawniczy.
- Egbert, J. (2005), *CALL Essentials Principles and Practice in CALL Classrooms*, Virginia USA, Teachers of English to Speakers of Other Languages.
- Ekinci, E., Ekinci, M. (2017), *Perceptions of EFL Learners about Using Mobile Applications for English Language Learning: A Case Study*, „International Journal of Language Academy”, nr 5(5), s. 175–193.
- Hanif, H. (2015), *Using Rosetta Stone Software as Media in Teaching English Vocabulary (an Experimental Study at SDN No. 02 Lhoksukon)*, „Getsempena English Education Journal”, <www.neliti.com/publications/217667/using-rosetta-stone-software-as-media-in-teaching-english-vocabulary-an-experime>, [dostęp: 07.09.2023].

- Harahap, N., Sari, S., Ramadhani, Y. R., Harahap, R. (2020), *Using Rosetta Stone Media through the Dynamic Immersion Method to Improve Vocabulary Mastery for Junior High School Students*, „Advances in Social Science, Education and Humanities Research”, nr 434, Proceedings of the ICONELT International Conference on English Language Teaching.
- Kukulska-Hulme, A., Shield, L. (2008), *An Overview of Mobile Assisted Language Learning: From Content Delivery to Supported Collaboration and Interaction*, „ReCALL”, nr 20(3).
- Namaziandost, E., Aleksair, S., Dehkordi, E.S., Tilwani, S.A. (2021), *An Account of EFL learners' Vocabulary Learning in a Mobile Assisted Language Environment: The Case of Rosetta Stone Application*, „Computer-Assisted Language Learning Electronic Journal”, nr 22(1), s. 81–106.
- Nur, R., Annisa, R. (2020), *Rosetta Stone CALL Software as A Vocabulary Teaching Media at Indonesian High Schools*, „International Journal of Linguistics, Literature and Translation”, nr 3(11).
- Popielska-Grzybowska, J. (2018), *Doskonała mowa jest ukryta*, [w:] „Pomocnik Historyczny”, nr 3, <www.polityka.pl/pomocnikhistoryczny/1745888,1,sekrety-egipskiego-pisma.read>, [dostęp: 5.09.2023].
- Prasetyo, G.A., Martono, M., Suparno, S. (2018), *The Use of Rosetta Stone as teaching Media to Improve Students' Vocabulary Mastery*, „English Education”, nr 6(3), s. 304.
- Sanverdi, M. (2021), *The Use of Rosetta Stone Application for Vocabulary Improvement in English: A Review Study*, „Research Gate”, <www.researchgate.net/publication/357770342_The_Use_of_Rosetta_Stone_Application_for_Vocabulary_Improvement_in_English_A_Review_Study>, [dostęp: 10.09.2023].
- Tafazoli, D., Golshan, N.S. (2014), *Technology-enhanced Language Learning Tools in Iranian EFL Context: Frequencies, Attitudes and Challenges*, „Procedia – Social and Behavioral Sciences”, nr 136, s. 114–118.
- Włodarczyk, A. (2018), *Metoda nauki angielskiego – immersja, czyli „zanurzenie”*, „Przełam barierę”, <przelambariere.pl/metoda-nauki-angielskiego-immersja-czyli-zanurzenie/>, [dostęp: 5.09.2023].
- Yuliani, S., Khulaifiyah, K., Idayani, A. (2023), *Investigating Student's Motivation on the Use of Rosetta Stone in Learning English Pronunciation*, „Al-Ishlah: Jurnal Pendidikan”, nr 2/06, s. 2433–2440.

EWELINA CHWEDCZUK Wykładowczyni akademicka na Uniwersytecie w Siedlcach, asystentka badawczo-dydaktyczna w dyscyplinie literaturoznawstwa, jak i pasjonatka dobrych praktyk w nauczaniu języka obcego. Od ponad 8 lat pracuje jako nauczyciel, będąc wsparciem i motywacją dla uczących się języka angielskiego, szczególnie uczniów dorosłych.